

Номінація «Розробка уроку української літератури для 10–11 класу»

Віта Молдован,

учитель української мови та літератури,
старший учитель, гімназія № 13
Чернівецької міської ради

Українські Ромео та Джульєтта Урок за повістю М. Коцюбинського «Тіні забутих предків» (10 клас)

УДК 373.5.016:821.09.161.2+19/20+(092)КОЦЮБІНСЬКИЙ
<https://doi.org/10.33989/3083-6387.2026.3.371510>

Тема: Символи повісті «Тіні забутих предків». Образи Івана та Марічки як втілення романтичної ідеї незнищенності кохання.

Мета й завдання уроку: формувати ключові та предметні компетентності:

літературознавчі: аналізувати образи й символи твору, визначати проблематику;

читацькі: уміти наводити приклади з тексту, які аргументують відповіді, аналізувати образи, усвідомлювати взаємозв'язок людини й природи;

інформаційно-цифрові: працювати в різних пошукових системах для отримання інформації, розпізнавати маніпулятивні технології;

комунікативні: уміти працювати в групі, брати на себе відповідальність та виконувати доручену роль;

загальнокультурні: знати та цінувати кіномистецькі шедеври, свідомо ставитись до інформаційного телепотуку,

естетичні: розвивати естетичний смак та зацікавленість читанням.

Ціннісно-етичні орієнтири: правда й маніпуляція.

Обладнання: текст твору, ілюстрації, роздаткові матеріали, уривки з кінострічки «Тіні забутих предків», таблиця на фліпчарті.

Тип уроку: закріплення знань, умінь та навичок.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент.

II. Актуалізація опорних знань.

- Ознаки якого напрямку, стилю можна побачити, аналізуючи твір? (*Імпресіонізм*).
- Із чого зіткане фольклорне тло твору? (*Звичаї, традиції, співаночки, коломийки, демонологічні надприродні сили, обряди*).
- Яка тема твору? (*Життя гуцулів*).
- Де відбуваються події? (*Село Криворівня, Івано-Франківська область, Гуцульщина*).
- Назвіть основні проблеми та центральні конфлікти твору. (*Твір багатопроblemний: звичай та традиції, кохання, вірність і зрада, життя й смерть, людина й природа*).
- Хто герої першого плану? (*Іван та Марічка*).

III. Перевірка домашнього завдання.

Трансформація в часі: створити переписку Івана й Марічки, використовуючи гаджети.

Робота в групах.

З а в д а н н я: обмінятися інформацією й вибрати одну переписку від групи.

Презентація переписок.

IV. Узагальнення й систематизація вивченого.

1. Оголошення теми уроку.

2. Робота в зошитах.

Слово вчителя. Минулого уроку ми дивилися фрагменти стрічки «Тіні забутих предків». Це неперевершений шедевр світового мистецтва.

Конкурс для вчителів «Література: урок і поза уроком»

- Хто екранізував твір?
- Які цікаві факти ви знайшли про зйомки фільму? Сьогодні продовжимо перегляд (*демонстрація уривка*). І зупинимось на цьому кадрі, бо він останній, коли Іван і Марічка щасливі разом...

3. Вправа «Моє медіаполе»

- Звідки ми черпаємо інформацію?
- Де ви шукали інформацію про твір та кінострічку «Тіні забутих предків»?
- Чи збігалася ця інформація в різних джерелах, чи були якісь відмінності?
- Що є першоджерелом?

4. Метод «Репортаж з місця подій».

Робота в групах.

Сьогодні ви спробуєте самостійно створити власний медіапродукт, тобто попрацюєте журналістами різних каналів, назви яких додумаете самі. Але для всіх буде одна ціль — якнайцікавіше подати матеріал для глядачів вашої аудиторії, тобто певного контингенту людей. Ви ж розумієте, що у кожного медіапродукту є свої споживачі. Я не можу відповідати за інших, але особисто маю улюблені програми, як і кожен з вас. Перша група — інформаційні новини, друга — сенсаційна містика, а третя — конфліктна ситуація в одному селі.

Отже, на партах є матеріали, які допоможуть зробити неперевершений репортаж для прихильників вашого каналу. Використовуйте всі методи й прийоми, воюйте за свого глядача, щоб про цю передачу заговорили. Все у ваших руках... А подія, справді, сенсаційна: «Ще одна трагічна смерть у роду Палійчуків». До творчості! Бажаю успіхів.

5. Виступ журналістів кожної групи.

Ми почули інформацію про одну й ту саму подію з різних каналів. Спробуємо проаналізувати за такими запитаннями:

- Різні канали висвітлювали одну й ту саму подію?
- Вона однакова?
- Яку інформацію вважаєте цінною?
- Яка спотворена, викривлена, чому?
- Чому телерепортажі складені саме так?
- Які методи використовували журналісти?

Отже, телебачення має значний вплив на свідомість глядачів, у нього — величезні можливості маніпулювати ними. Телеінформація — це товар.

6. Робота з роздатковим матеріалом.

- Чи чули ви про термін «джинса»?

«Джинса» — це проплачений матеріал або навмисна реклама.

- Який з трьох репортажів можна вважати «джинсою», чому?
- Як розпізнати маніпуляцію й захиститися від неї?

Розгляньте матеріал «Маніпуляції на ТБ», прочитайте маркери маніпуляцій.

7. Колективне заповнення таблиці (на фліпчарті).

8. Підсумок уроку.

- Що нового ви дізналися про ТБ?
- Чи можна довіряти всім новинам?
- Як інформація може впливати на людей?
- Чому вони стають жертвами маніпуляцій?
- Як ви розпізнаватимете маніпуляційну інформацію?
- Чим відрізняється інформування від пропаганди? (Страх, ворожнеча, дезінформація)

Слово вчителя. Думаю, що урок був для вас не тільки цікавим, а й корисним. Але я також вами маніпулювала. Цікаво, чи ви це помітили?

Можу допомогти вам зустрічними запитаннями.

- Чому я вибрала репортаж про трагічну подію?
- Чи є в друкованому тексті плаката маніпуляції?
- Чому я запропонувала підготувати матеріал для глядачів, які люблять матеріали про сімейні драми, дівчатам?

Ви побачили, як спрацювали упередження та стереотипи. Я робила це навмисне, дуже гарно й ненав'язливо.

Дякую за підтримку на уроці. Як кажуть гуцули: «Набулися». Їж, пий, гуляй, але й міру знай. Ми сьогодні все ж таки набулися.

9. Повідомлення домашнього завдання.

Дати короткі відкриті письмові відповіді на запитання:

- Чому Івана та Марічку називають гуцульськими Ромео та Джульєттою?
- Чи можна вважати твір «Тіні забутих предків» життєстверджувальним?

Список використаних джерел

1. Коцюбинський М. М. / Тіні забутих предків. Intermezzo. — Київ, Центр учбової літератури, 2021. — 72 с.
2. Роздаткові матеріали проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність».
3. Фільм С.Параджанова «Тіні забутих предків».